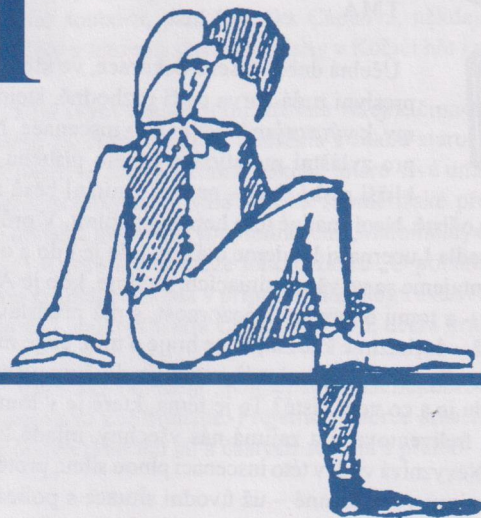

DIVADELNÍ TŘEBÍČ 3

ZPRAVODAJ VIII. NÁRODNÍ PŘEHLÍDKY AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO DIVADLA

KVĚTEN 1999

NÁŠ ROZHOVOR

Požádali jsme novice v letošním porotcovském sboru Františka Zborníka o odpovědi na několik otázek.

Co pro tebe znamená Divadelní Třebíč?

Já jsem tady potřetí, dvakrát jsem tu byl jako host, vždycky o víkendu. A protože jsem si uvědomil, že Hronov, kam pravidelně jezdím, je žatvou různých druhů divadla, takže vlastně nemám možnost vidět to, co se v činohře urodilo v Čechách. Tak proto jsem si říkal, že by bylo hezký, kdybych mohl vidět Divadelní Třebíč celou, protože největší přehled nebo úplnější přehled o tom, co se urodilo v činohře na amatérské scéně, člověk nemůže získat jinde než tady.

Řekni nám, jak ses probíjel amatérským divadlem ty sám?

Tak to je taková ta standardní odpověď, že můj tatínek byl velký ochotník a rozhodně patřil k nejznámějším a nejpobornějším hercům a já si do dneška myslím, že moc dobrým hercům. Takže on mě přivedl na jeviště, když mi byly čtyři roky. Přes dětské role to pak šlo dál, až na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích jsme studovali v jednom ročníku s Jardou Dejlem, tedy s ředitelem této přehlídky. A protože jsme se rychle dohodli, že k divadlu máme vztah a chceme ho dělat, tak spolu ještě s jinými jsme založili skupinku, která se jmenovala Kruh. V rámci amatérského souboru Jihočeských elektráren v Českých Budějovicích jsme vytvořili samostatný soubor a dělali jsme tam postupně asi pět nebo šest pohádek. To byl takový vážnější start k tomu dělat divadlo. Pak jsem se vrátil ze školy a po vojně jsme ve Vodňanech, znovu s Jardou Dejlem, založili Šupinu a ten zbytek je už docela známý.

Jarda Dejl za vámi jezdil do Vodňan?

Jarda Dejl bydlel v Bavorově a tam začal učit právě proto, aby to divadlo mohl s námi dělat. A pak se odstěhoval, kvůli tomu, že se bohatě oženil v Třebíči.

Máš v současné době ještě čas se pravidelně zabývat amatérským divadlem?

Čas mám, ale můj problém je, že bych i hrozně rád a vlastně nevím přesně jak do toho. Protože nejde o to, že by člověk nezískal lidi, kteří by s ním nechtěli pracovat, to by jistě šlo. Ale vlastně se mi nechce pouštět do takového toho, co normálně amatérské divadlo dělá: máme soubor, jednou nebo dvakrát za rok uděláme inscenaci a pak zase a pak zase a zkusíme něco na přehlídce. Já si uvědomuji, že vlastně z tohoto pohledu mě divadlo tolik nezajímá a už vůbec mě nezajímá v podstatě klasická dramatická literatura, abych ji já inscenoval. Zdá se mi, že bych to prostě líp než ti ostatní ani neuměl. A tak mě na tom vždycky zajímalo něco, nějaké téma, nějaký osud, který bychom mohli osahat poprvé. Tak jsme to v Šupině zkoušeli a já jsem si uvědomil, že bych třeba chtěl udělat jednu inscenaci za

tří za čtyři roky, ale tak, aby na tom bylo znát, že to je kus mého života. Zkusil jsem si loni pro takovou skupinu, zčásti profesionálních, ale víc amatérských herců, přepsat jeden román do divadla. Dělal jsem na tom půl roku a vykrvácel jsem na tom. A když jsem si to po čtrnácti dnech přečetl, po tom co jsem skončil, tak jsem si řekl, že to je blbý a plytký a není to to, co bych chtěl, abychom dělali. Tak jsem to zahodil a zkusil vymyslet něco jiného. Rodí se to těžko a mě to hrozně mrzí, že tady vidím divadla a rád bych třeba taky představil svoji práci, ale nechce se mi představit práci jen tak ledajakou. Chtěl bych, aby to hodně vypovídalo o tom, co teďka jsem, co bych chtěl.

Chtěl bys tedy sám napsat nějakou divadelní hru?

V Šupině to fungovalo tak, že většinou já jsem porozuměl tomu, k čemu ty lidi, k čemu jako skupina nějak směřujeme; na základě toho jsem po dohodě vybral nějaký text. Většinou to byl text prozaický, který jsem pak dramatizoval. A někdy to byla i témata, kde jsem zkusil ten dramatický text sám napsat. A vždycky to bylo velmi nehotové a vždycky finální tvar vznikl z toho, jak jsme na tom při zkouškách dělali. Takže když já jsem třeba u Adalbertka podepsaný, tak to není úplně pravda, protože tam řadu vět řekl někdo jiný. A situace jsem nevytvářel jenom já, jako režisér, ale vlastně většina členů Šupiny. A tu představu jsem nezměnil, tu mám pořád podobnou, že divadlo je kolektivní dílo. A považuji sám sebe za člověka, který tomu sám neumí dát definitivní tvar v té literární předloze. Vždycky předloha, kterou jsem předkládal, byla nabídka ke spolupráci.

A teď máš v hlavě nějakou nabídku, kterou bys rád někomu předložit?

Já se hrozně nerad vzdávám věcí, které jsem začal a nějakým způsobem se mi nepovedly nebo jsem je nedodělal, prostě nedošly k tomu, že se konfrontovali s divákem. Pořád si myslím, že ten román, který jsem přepisoval a který jsem zavrhnul, obsahuje silná témata. Jenom jsem na to nedokázal najít odpovídající tématový klíč, tak já myslím, že se k tomu asi vrátím. Mluvil jsem o tom s několika lidmi, které znám a kteří mi důvěřují natolik, že by se třeba se mnou chtěli na té práci podílet a ti jsou trpěliví.

Děkujeme za rozhovor –rs–

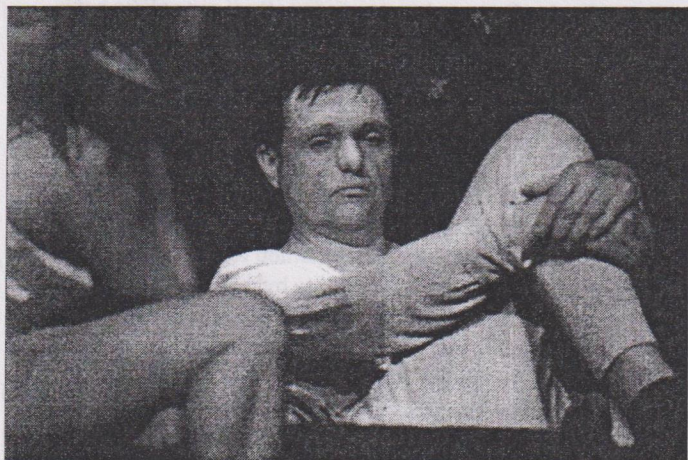
Otázka zní: Být či nebýt veselý?

Divadlo Lucerna Malostranská beseda Praha
Leonid Andrejev
TMA

Účelná dobře řešená dekorace, ve které dominuje expresivní rudá barva patří rozhodně, stejně jako kostýmy, k výrazným kladům této inscenace. Nabízí prostor pro zvláštní metafyziku tohoto příběhu, která je nejbližší ruské duši – onomu zmítání běsů a posléze otevření a očistě. Není snadné toto herecky naplnit. V průběhu inscenace Divadla Lucerna si klademe otázku, kdo je kdo a o čem se hraje, neorientujeme se ve všech situacích, nevíme, kdo je Alexej. Ale nakonec – a tomu odpovídá i pozornost, s níž představení sledovala mládež – docházíme k tomu, že se hraje o tom, co je morální čistota. Inteltuál, čistý revolucionář vstupuje do špinavého bordelu: co opravdu je a co není čisté? To je téma, které je v tomto období poměrně frekventované a zajímá nás všechny, mladé lidi pak především. Nevyznívá však v této inscenaci plnou silou, protože ne všechny situace jsou vybudované – už úvodní situace s policajtem, která je důležitá proto, aby nás nasměrovala k tématu, přeshumí. Občas sledujeme dialog, který postrádá vnitřní zázemí a je pouze ilustrovaný vnějšími prostředky.

Těžko odhadnout, nakolik výsledek včerejšího představení ovlivnila volba prostoru. Dá se předpokládat, že je inscenace hrána v prostoru daleko intimnějším, v němž lépe slyšíme, vidíme, účastníme se. Tma v níž se vše odehrává v tomto prostoru, nepomohla příliš hercům, protože se ztrácí herecký detail. Inscenace tak, i při jisté působivosti, zůstává v rovině absolutního schématu.

Divadelní soubor Domu kultury Kroměříž
Dan Goggin
JEPTIŠKY

Včera v pravé poledne jsme zasedli do hlediště, abychom byli účastní představení s názvem Jeptišky v provedení kroměřížského souboru. Byli jsme svědky klášterní akademie, ovšem nikoli po americku, ale po našem: trochu revue, trochu text-appealu, nijak zvlášť pospojovaných jednotlivých čísel – ale především výborné zábavy.

Režisér Karel Hoffmann j.h. vyšel z požadavků textové předlohy a dokázal objevit představitelky všech pěti jeptišek (Jana Štěpánková, Kateřina Nakládalová, Romana Blažková, Martina Pulkrábková a Renata Slámová), které je dokázaly herecky naplnit. Téměř všechny dobře zpívají (a nejedná se o intonačně jednoduché písně), slušně se pohybují. Jsou schopny komediálních výkonů při využití adekvátních výrazových prostředků, tedy aniž by humor „vyráběly“ za každou cenu. Vlastně celá inscenace je postavena především na jejich výkonu – nejen na dovednostech, ale především též na jejich autentičnosti, na elánu, s nímž jde všechno přes rampu k divákovi: jsou na scéně samy za sebe a je to znát.

Scénografie představení, zvláště ve výtvarných doplňcích kostýmů, rozhodně nepostrádá humor, kterým celé představení žije. Polemizovat by se dalo o scéně, na níž vlastně potřebují pouze dveře, které hrají – ostatní (především pavučina) je poněkud navíc.

Nelze pominout také kapelu, která odvedla dobrou práci. Při večerých kvalitách celku inscenace i většiny jednotlivých čísel pak namlsaný divák zalituje ne zcela vydařeného čísla se stepováním: nechce se věřit, že tak schopné herečky by step nezvládly a že by tak celá situace mohla být lépe vypoointována. Ale to je jen drobná piha na kráse představení, které nám připravilo dvě hodiny skutečně dobré zábavy a pohody.

Sdružení ADIVADLO Havlíčkův Brod
István Örkény
STOJÍ ZA TO ŽÍT?! (Kočičí hra)

Havlíčkobrodský soubor nezměnil název hry zbůhdarma. Razantně původní předlohu upravil (dramaturgická úprava Lída Honzová) – zbavil ji dobových maďarských reálií, situací kolem emigrace a soustředil se více k osobě Eržiky, k tématu nešťastné lásky v pokročilém věku. Vznikla tak v podstatě modelová hra, jakýsi skelet (pro někoho možná až příliš suchý) Örkényho hry. Jsme – nebo máme být – svědky epického divadla, demonstrace příběhu o tom, že stojí za to žít. Tato demonstrace začíná jeho koncem, kdy Eržika změní svůj úmysl spáchat sebevraždu a vysype prášky na spaní, a k tomuto konci se pochopitelně vrací. Vymyšlený inscenační klíč je logický, ale nepodařilo se jej zcela naplnit a rozvinout a je otázkou, nakolik je toto naplnění realizovatelné a jakými prostředky. Patrně neexistuje jednoznačná odpověď. Inscenaci nelze upřít divadelní poučenost – výtečně vybudované situace (režie Irena Zavadilová). Například i v tom, že se říkají věci o lidech, kteří nejsou přítomni, ale na scéně divadelně přítomní jsou, což s sebou přináší další dimenzi. Přes to všechno jsme včera sledovali představení, které, ač mu v podstatě nebylo co vytknout, nedokázalo emotivně zasáhnout. Prostě jsme všechno sledovali jakoby za sklem. Představení postrádalo dynamiku. Není jednoduché dopátrat se příčiny. S největší pravděpodobností lze kořeny problémů najít v rovině herecké práce. Sama o sobě byla kvalitní a hercům jsme mohli věřit, ale výrazové prostředky, které byly použity, neodpovídaly zvolenému žánru modelové hry, epickému divadlu, demonstraci. Zabředaly místy do psychologie, do hraní procesů, zatímco na místě by patrně bylo sdělování okamžitých myšlenek a ne duševních stavů. Tím, že se tak nestalo, byl výsledek poněkud zatěžkán a postrádal vzrušivost. Ale je dost dobře možné, že se tak stalo jen v tomto konkrétním představení, že jindy herecká práce odpovídá promyšlené koncepci. V každém případě nám však havlíčkobrodský soubor nabídl zajímavé podněty a bohatý materiál k přemýšlení a diskusi o divadle.

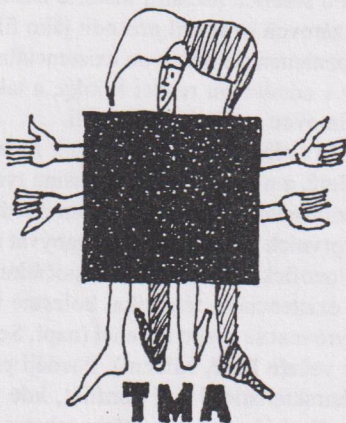
SLOVENSKÉ ODŠTIEPKY

Ad: W. Kohlhaase a R. Zimmerová
Ryba ve čtyřech
Divadlo Na Kopečku při PL Jihlava

Istotne nie nezaujímavý text, nasýtený prepletencom ľudských trýzní a osudových stretnutí. Každý part poskytuje vďačnú rôznorodú plochu na realizáciu osobitého hereckého prístupu a majstrovstva. Vehemencia a nástojčivosť zmocnenia sa predlohy bola evidentná. Do prestávky, žiaľ, nie veľmi. Istú gradáciu (túžobne očakávanú) sme kvitovali len v záverečnom finále. Pri inscenovaní v takomto „dusnom“ priestore by mohla byť azda evidentnejšia snaha o sugesciu podania. Nemyslíte, priatelia?

Ad: L. Andrejev
Tma
Divadlo Lucerna Praha

Inscenácia bola pokusom siahnuť na podstatu poslanca človeka na zemi. Nedalo sa však prečítať z réžijného kľúča, čo sa považuje za čistotu a špinu. Zdanlivo čistotou je sexuálne panictvo a špinou sexuálna promiskuita. Ale ruská hĺbka revolučných poryvov duše vyznela dosť povrchné. A pán Andrejev tíško odkráčal z javiska. Okrem toho bola tma na javisku, čo skôr bránilo divákovi rozoznať veci, ktoré vyzerali výtvarne zaujímavo a funkčne, než aby to umožnilo rozoznávať poslanstvo. A nakoniec: môže byť vrah v mene čohokoľvek čistý?

Ad: D. Goggin
Jeptišky, aneb ...
DS DK Kroměříž

Tentoraz, ak dovoľíte, sa vyjadríme celkom exaktne: „Načo len t'ahať tie malé blšky z toho veľkého kozucha – alebo prečo upierať tomu opusu kus iskry, entuziazmu, sexappealu a šarmu. Interpretačný nadhľad, žiaduca miera sebaironie a nadhľadu smeruje rezolútne k tomu, o čom si môžeme myslieť, že toto predstavenie patrí na tohoročný český divadelný Olymp.“

P.S. Aby sme boli svetoví, special thanks to: osobitné poďakovanie za kreácie labutí.

P.P.S. Sme tu z gubernie slovenskej traja a dohodovorili sme záväzne s matkou predstavenou taktiež tri predstavenia v Kultúrnom lete 99 v Preßburgu, Pozsonyi 4i v Bratislave...

Stačí to?

Vaši rakúsko-uhorskí federalisti und zaprisahaní c.k. monarchisti.

Oslovili nás v budove festivalu, abychom prozradili to povestné „húishú“, pretože doposud o nás vše ví jenom jeden člověk z celého festivalu a to je on „onen malý manipulátor“ J.D.

Takže môžeme íť na več.

1. *Magistr Ján Hižnay*, absolvent katedry loutkářské režie v Praze (snad před čtvrt stoletím)

T.č. ředitel konglomerátu kulturních zařízení v Bratislavě - Ružinově.

2. *Magistr Platon Baker*, také absolvent onoho vysokého učení loutkářského ... t.č. (když nemůžeme být všichni ředitelé ... tak on je pouze jeho poradce a v intimitě soukromí překladatel a tlumočník.) Pozn.: také z češtiny.

3. *Doktor Ivan Kováč*, kdysi umělecký šéf možná avantgardního Plastického divadla z Bratislavy, potom nezaměstnaný, potom pore-

voluční ministerský úředník, potom téměř přirozeně opět nezaměstnaný, a t.č. dramaturg městského kulturního střediska s láskou dělajícího Kulturní léto, kde z České republiky ulovil doposud takové šitky jako jsou Vladimír Mišík, Pražský komorní balet, Petr Oslzlý, Jiří Stívín, Jiří Pavlica, Iva Bittová a také představení Jeptišky z Kroměříže. Takže snad jsme také ctitelé českých múz.

STŘÍPKY

Kázeňské přestupky: S politováním musíme oznámit, že panu A. B. byla za pozdní příchod udělena ředitelem přehlídky pravá a nefalšovaná ředitelská důtka.

Povzdech 1: Po diskusi mám pocit, že přílišná divadelní zkušenost je na škodu vnímání divadelního představení, protože všichni všechno už někde jednou viděli a proto si myslím, že by tu měl být alespoň jeden divák (možná i člen poroty), který v životě neviděl žádné divadelní představení. Nejlépe domorodec z deštných brazilských pralesů.

Povzdech 2: Na letošní přehlídce vizuální zážitky ženské části souboru jsou téměř nulové, protože nemají žádný komplexní zážitek z chlapa, který by byl po všech stránkách dokonalý. Mužská část souboru si nestěžuje a vizuálně si užívá.

Jak je důležité mýti známosti: Divadelné združenie MsKS Partizánske potrebuje pro svou inscenaci Babelových povídek živé sele. Jelikož se jedná o soubor zahraniční, nastaly netušené komplikace. Podle celních předpisů musí mít převážené zvíře veterinární prohlídku a být řádně procleno. Soubor se obrátil na pořadatele Divadelní Třebíč s prosbou o zajištění této živé rekvizity – a žádal jevištně zdatného čuníka. Sele se podařilo zajistit díky konexím pracovníce MěKS Slávky Pánkové v Zemědělském družstvu Studenec. O „přehlídkových“ osudech selátka vás budeme informovat ve Zpravodaji IX. Divadelní Třebíče v roce 2000 (patrně v rámci rubriky Černá kronika).

Najdou se lvi salonů? Každá správná tiskovina má svoji společenskou rubriku – měl by ji mít i náš Zpravodaj. Shodou okolností se v redakci nevyskytuje osoba, která by byla „lvem salonů“ či sběratelem „klípků“, a proto se obracíme na naše čtenáře, aby nám v tomto směru byli nápomocni. Podotýkáme, že se nám nejedná o skandalizaci významných osob, spíše o jejich popularizaci.

NECHTE SI OKÉNKO

V pátek 9.15 - 10.00, 12.45 - 13.45, 16.40 - 17.30, 22.30 - 23.30

V sobotu 9.15 - 10, 13 - 13.40, 17.00 - 18.00, 20.10 - 21.00

V neděli 9.15 - 10.00 jsou časy, kdy bude otevřen krámk „kulinářských knih divadelních“.

Co v něm najdete: Cesty českého amatérského divadla. Neváhejte, za 220,- Kč je nikde jinde nekoupíte (několik autorů přítomno, nechte si podepsat).

Thomas Bernhard: Ritter, Dene, Voss a další hry (dokonce 2 celé publikace).

Milý Václave.. přemýšlení o Václavu Havlovi

J. V. Dvořák: Herectví s loutkou

Václav Müller + Rudolf Felzmann: Světlo v rukou režiséra (první polovina tvůrců je přítomna, nechte si podepsat).

Alena Urbanová: Mýtus divadla pro děti (celá autorka přítomna, nechte si podepsat).

Zdeněk Hořínek: Nové cesty divadla

Mírek Slavík: Cesta k divadelnímu tvaru s dětským kolektivem

Hana Budínská: Hry pro šest smyslů

Krista Bláhová: Uvedení do systému školní dramatiky

Divadelní hry a další publikace včetně Amatérské scény na prodej i Amatérské scény zcela zdarma.

inscenaci hry **Antona Pavloviče Čechova TŘI SESTRY** v podání **Divadelního klubu Jirásek z České Lípy**.

O důvodech, pro které jsou hry tohoto ruského spisovatele stále na repertoáru, bylo popsáno mnoho stránek. Zdá se, že už není možné najít nové způsoby, jak šest těch „velkých“ her nově inscenovat. A přece se pravidelně objevují nové, pozoruhodné čechovovské inscenace. Můžeme vzpomenout aspoň na několik z posledních pěti let: Racek v Divadle Na zábradlí v režii Petra Lébľa, Platonov v Divadle Na Palmovce, jak ho režíroval Ivo Krobot, Višňový sad Slovenského národního divadla v Bratislavě (režie M. Huby), Tři sestry v inscenaci Michala Dočekala v Divadle komedie, Léblův Ivanov v Divadle Na zábradlí....

Čechovovy hry mají zvláštní strukturu – jsou otevřené (podobně jako hry Williama Shakespeara) a proto dávají inscenátorům tolik možností výkladu.

Čechov o své metodě psaní napsal m.j. v dopise, adresovaném M. V. Kisilevové: „Pro chemiky není na světě nic nečistého. Literát musí být právě tak objektivní jako chemik. Musí se umět zbavit banální subjektivnosti a vědět, že hromady hnoje v obrazu krajiny mají svou funkci a neřesti jsou právě tak symptomem života jako ctnosti.“

A v dopise A. S. Suvorinovi napsal: „Domnívám se, že otázky, jako Bůh, pesimismus apod., nepřísluší řešit nám, beletristům. Beletristův úkol je pouze vylíčit, kdo, jak a za jakých okolností o Bohu nebo pesimismu mluví nebo uvažuje. Umělec nemá být soudcem svých osob a toho, o čem ony mluví, nýbrž toliko nezaujatým svědkem. (...) Mým úkolem je být talentovaný, totiž umět rozlišit podstatná fakta od nezávažných, umět vykreslit postavy a mluvit jejich jazykem. Ščeglov-Leontjev mi vytýká, že jsem zakončil povídku větou: Na tomto světě se člověk v ničem nevyzná! Podle jeho mínění umělec jakožto psycholog se **musí** vyznat, proto je psycholog. Avšak já s ním nesouhlasím. Lidé, kteří píší, zejména umělci, by si už jednou měli uvědomit, že na tomto světě nelze ničemu rozumět, jako si to kdysi uvědomil Sokrates a jak si toho byl vědom Voltaire.“

Občanské sdružení Divadlo AHA! Lysá nad Labem se letos v Třebíči představí se dvěma inscenacemi – první z nich jsou **SLUŽKY** francouzského dramatika **Jean Geneta**.

Jean Genet (nar. 1910) prožil život dítěte vyvrženého ze společnosti (pohozené nemanželské dítě vychované venkovskými pěstouny), v deseti letech byl obviněn z krádeže a dán do polepšovny. Dostal se brzy na cestu zločinu, stal se příslušníkem cizinecké legie a dezertérem; jako tulák, zloděj, homosexuál a udavač procestoval celou Evropu, mnohokrát byl ve vězení, kde začal psát své knihy než se definitivně dostal na literární dráhu, posvěcenou přízní spisovatelů, kteří ho zachránili před dlouholetým vězením – zvláště Cocteau a Sartra.

Pokud jde o vzájemnou podmíněnost života a díla, došel Genet ze všech spisovatelů 20. století nejdále. Jeho životopis se stal součástí díla proto, aby nám poskytl klíč k lepšímu pochopení toho, co Genet napsal. Genetův životopis je sám uměleckým dílem 20. století. Jiným, než byly životopisy v 19. století v případě takového Byrona či Rimbauda. Pro Byrona nebo pro Rimbauda nebyla ještě literatura natolik prokletím i spásou jako pro Geneta. Mohla stát ještě mimo, být svébytná a nezávislá. Avšak Genet věděl, že je jí zavázán životem. Kdyby jí nebylo, byl by nikým a patrně by dožil někde v kriminále.

Genetova dramatická tvorba se podstatně liší od jeho prózy. Je cele povznesena do světa filozofujících symbolů, je divadlem mýtů existencionalisticko-psychoanalyticky traktovaných, v složitých variacích a asociacích neustále operuje s pojmy bytí a zdání, dvojnictví, zrcadlení a předstírání, usilujíc ztvárnit absurditu světa, v němž člověk není sám sebou, ale tím, čím ho dělají a jak ho chtějí vidět ostatní.

První inscenovanou Genetovou hrou byly již roku 1947 *Služky*, které si od málo známého autora objednal Louis Jouvet pro Théâtre

de l' Athénée. Ve hře o třech postavách jde o vzpouru zločinných služek proti blahosklonně laskavé Milostivé paní, do jejíž role se vžívají; a kritika poukázala na to, že nejde o postavy služek, nýbrž o služby viděné v představách jejich paní, která se jich bojí. (Navíc si autor přál, aby role služek byly jednou hrány převlečenými mužskými herci.)

Ladislav Valeš, vedoucí a režisér **Rádobydivadla Klapý** zdramatizoval filmovou předlohu **Ingmara Bergmana Fanny a Alexandr** a Rádobydivadlo ji hraje pod názvem **A JEŽÍŠEK UŽ DÁVNO...**

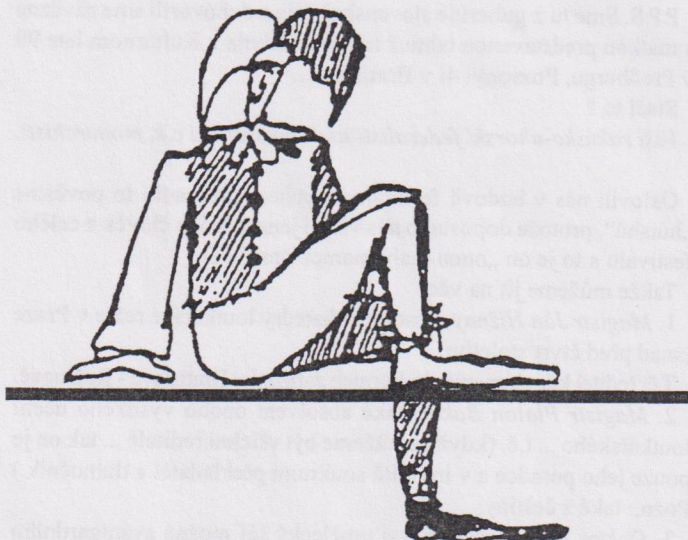
Švédský filmový a divadelní režisér, prozaik a dramatik Ingmar Bergman se narodil 14. 7. 1918 v Uppsale. Dětství prožil v přísném, religiálním prostředí (otec byl pastorem státní luteránské církve), které se později stalo důležitým inspiračním zdrojem jeho tvorby.

Po studiích literární historie nastoupil dráhu divadelního režiséra a zároveň se snažil prosadit jako filmař a dramatik. Jeho první hry, poznamenané dobovou existenciální úzkostí, se však vesměs setkaly s odmítavou reakcí kritiky, a tak se na delší dobu soustředil na filmovou scénaristiku a režii.

Od svého režijního debutu v roce 1945 natočil přes čtyři desítky filmů, z nichž naprostou většinu tvoří filmy autorské, a je dnes nejuznávanějším představitelem švédské kinematografie. Jako jeden z prvních filmařů se začal zabývat nadčasovými a obecně platnými filozofickými otázkami. Zpočátku u něj dominovala náboženská a existenciální tematika, bolestné hledání Boha, respektive pokus vyrovnat se s jeho absencí (např. *Sedmá pečeť*, *Jako v zrcadle*, *Hosté večeře Páně*, *Mlčení*). Později přibýly další motivické okruhy – charakteristický byl konflikt, kde proti sobě stojí na jedné straně umělecká kreativita, potřeba seberealizace a ochota obětovat vše „vyššímu poslání“, na druhé straně „normální“ život a láska (*Persona*, *Podzimní sonáta*, *Po zkoušce*). Tématem se stává i problematika partnerských vztahů muže a ženy do jisté míry pojímaných jako strindbergovský boj pohlaví.

Valnou část svých scénářů Bergman vydal knižně jako filmové povídky. Jde o svébytný literární útvar, jakési partitury, které kromě dialogů a scénických poznámek obsahují řadu čistě literárních prvků a lze je číst nezávisle na jejich filmové podobě. Počátkem 80. let, po natočení rodinné fresky *Fanny a Alexandr* (česky knižně v r. 1988), která syntetizuje a zároveň shovívavě a smířlivě ironizuje všechna jeho velká témata, se Bergman rozhodl zanechat filmování a jeho tvůrčí aktivita se v ještě větší míře posunula do oblasti literatury.

Bergmanovy scénáře lákají i divadelní tvůrce – např. v roce 1998 inscenoval Karel Kříž v Divadle na Vinohradech Bergmanovy *Scény z manželského života* a Lucie Bělohradská režírovala v pražském Národním divadle text *Po zkoušce*, vycházející se scénáře stejnojmenného filmu.

S Dostojevským to máte tak: Herci odchází, idiot zůstává....

PING-PONG

Reakce režiséra J. Juráše z Divadla Na Kopečku PL Jihlava na článek Marka Buše z 2. čísla Zpravodaje DT.

1. Nepochybují o kvalitách p. Standy Šmída. (Už jenom proto, že se s dostatečným předstihem začal zajímat, jakže to v tom nepravdělném prostoru chceme hrát, věřím, že by zvládl točit i při svíčkách a možná i v tygří kleci).

2. Na fenoménu divadla mě vzrušuje jeho bezprostřednost, přesně nikdy nezopakovatelná jedinečnost v čase a prostoru. V rámci daných možností se pokouším svým hercům a jejich publiku vytvořit co nejpříznivější podmínky pro jejich setkání. (A že to stejně ve středečním večeru neměla ani jedna strana lehké!). A proto jsem „pohrdl“ – použiji-li expresí promáchaný termín p. Buše ze Střípků ze Zpravodaje č. 2 – možností záznamu a slavnostním obdržením videokazety, kterou bych se za něco let pochlubil vnukům. Upřednostnil jsem „tady a teď“ před vymoženostmi technicky reprodukovatelného umění.

3. Odpuštěte mi, prosím, mou volbu, příště, bude-li to nutné, to udělám zas.

J. Juráš

P.S. Počítám i s větší shovívavostí p. Buše, neboť to bude už podruhé za posledních osm let.

Politika je sázka do loterie: Někdo jako klaun začíná. Jiný jako klaun končí...

VZÁCNÁ NÁVŠTĚVA

SENIORKY AMATÉRSKÉHO DIVADLA

S veselými jeptiškami přijela pozdravit své přátele nestárnoucí herečka kroměřížského souboru, paní Liduška Čápková, někdejší paní Orbánová. Před léty v této roli slavila úspěchy v Kočičí hře i na Jiráskově Hronově.

I když se hraní divadla svým věkem brání, zůstala veřejné činnosti věrná. Za ni ke svému životnímu výročí obdržela z rukou starosty města Kroměříže ocenění ve formě Kroměřížského tolaru. Své umění v práci s monogolem dokumentovala loni na kroměřížské přehlídce Seniorského divadla mistrovským přednesem „Maminčiných moldánků“. Pracuje i v porotách soutěže tohoto žánru „O pohárek SČDO“. Letos svými radami pomohla v přípravě monologu své svěřenkyni, která studovala apokryf Karla Čapka: Goneril, dcera krále Leara.

Je škoda, že paní Čápková neviděla „Kočičí hru“ havlíčkobrodských. Byla by to zajímavá konfrontace. Přejeme seniorce amatérského divadla ještě hodně tvůrčích sil a častých setkání s přáteli.

K. M.

STOJÍ ZA TO BOJOVAT?!

Na včerejším diskusním klubu si nakonec sypali popel na hlavu ti, kteří připravovali k uvedení inscenaci Stojí za to žít?! havlíčkobrodského souboru.

Každý soubor by měl být příště dostatečně razantní a neústupný v zachování si vymezeného hracího prostoru pro svou inscenaci, pořadatelé na počtu míst pro diváky a diváci samotní na potřebě slušně vidět ze svých míst.

Tak o tomhle budou muset přemýšlet všichni, kteří napříště zvolí jiný hrací prostor, než u kterého jsou potřebné parametry dostatečně známé.

Při bilancování činnosti Klubu režisérů na svazové konferenci bylo konstatováno, že řada akcí má své trvalé místo v programu SČDO a že se také patřičně profilovaly, zvláště semináře na JH a na KDP. Osvědčilo se, že semináře jsou otevřené pro všechny amatéry, kteří

o to které téma mají zájem. Např. na loňském KDP ve Vysokém n./J. pracovala řada nových účastníků na dramatizaci pohádky Chytrá dívka od V. Tilleho. Mezi právě semináře – dílny patřily akce o scénickém svícení s V. Müllerem a R. Felzmannem. Spolupráce s Orlem se projevila v praktiku na dramatizaci textů pro děti.

V loňském roce KR započal s přípravou na korespondenční režisérský kurz, tzv. KOREK. Tento by rozšířil dosavadní režisérské školy, které SČDO uskutečnil v letech 1981 - 1983, 1987 - 1988, 1991 - 1992. Původně plánovaný termín zahájení v letošním roce byl odsunut až na rok 2000 s ohledem na jiné již realizované, nebo rovněž zahajované školení mimo půdu SČDO (v jižních a východních Čechách). Abychom mohli odpovědně připravit příslušný projekt pro granty, potřebujeme znát zájem amatérské veřejnosti. Tak vznikl Informační leták Klubu režisérů s kterým jste se mohli seznámit v d'ARTAMANU č. 2/99 a nebo také zde na Divadelní Třebíči. Pro zájemce mám potřebné předběžné přihlášky. O tom jsem se již zmínil v předchozím čísle Zpravodaje.

Pro nejbližší období – na Jiráskův Hronov 1999 – připravujeme „rozbírový seminář“ pro všechny, kteří se chtějí zabývat analýzou představení – režiséři, dramaturgové, porotci, herci a jiní – zvláště těch, která budou hrána v Jiráskově divadle. Podrobněji o něm je psáno v d'ARTAMANU č. 2 v Am. scéně č. 2. Bližší informace u mě.

Na XXX. ročníku Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém n./J. připravujeme seminář – dílnu na níž chceme hlavní pozornost věnovat jevištní mluvě, od uvolňovacích cvičení až po správnou výslovnost. Zkusili jsme to vloni pod vedením prof. Musilové a tak letos v tom chceme pokračovat v rozšířeném vydání. Také připravujeme jistou veřejnou reflexi na to kulaté výročí této přehlídky.

Pokračovat bude seminář v Brně s Orlem nad dramatizací literárních předloh pro děti – zajišťujeme oblastní výbor Jižní Morava (V. Müller). Připravujeme „metodické listy“ (spíše lístečky) ke způsobu hodnocení individuálních vystoupení v rámci soutěže Pohárek SČDO. Jde nám o sjednocení a určité přiblížení se pohledů jednotlivých oblastních porot. Navíc časem se ukazuje rostoucí význam dialogů a nová disciplína „individuální výstup s loutkou“ nemá rovněž v dosavadním hodnocení místo. Pro připravovanou přehlídku jednoaktových her (květen 2000 v Holicích v Čechách) chceme vydat určitý „přehled“ těchto dramatických dílek, neprávem u nás opomíjených. Z loňského semináře na KDP vznikne metodický návod (n-tero) postupu při dramatizaci pohádky pro děti. Bude to zevšeobecnění praktických poznatků z tvůrčí práce kolektivu na předloze (indická pohádka Chytrá dívka).

Bližší informace o činnosti KR, či zájemcům o členství v KR, poskytnu kdykoliv, kdekoliv a jak jen budu vyzván (i mimo prostory konání DT 1999).

Dušan Zakopal

PÁTEK 21. KVĚTNA 1999

- 10.00 DK Jirásek ČESKÁ LÍPA
A.P. Čechov
TŘI SESTRY
- 13.00 **Přivítání souborů**
Malovaný dům
- 13.45 **Rozborový seminář**
Malý sál Národního domu
- 15.00 Divadlo AHA! LYSÁ NAD LABEM
Jean Genet
SLUŽKY
- 17.30 **Rozborový seminář**
Malý sál Národního domu
- 19.30 Rádobydivadlo KLAPÝ
Ladislav Valeš (dle I. Bergmana)
A JEŽÍŠEK UŽ DÁVNO...
- 23.30 **Rozborový seminář**
Malý sál Národního domu

ZÍTRA

SOBOTA 22. KVĚTNA 1999

- 10.00 DS Senior DUO FRÝDEK MÍSTEK
Luděk Eliáš
JAKO TI HOLOUBCI
- 13.00 **Přivítání souborů**
Malovaný dům
- 13.45 **Rozborový seminář**
Malý sál Národního domu
- 15.00 Divadlo AHA! LYSÁ NAD LABEM
Slawomir Mrozek
TANGO
- 19.00 Divadelní soubor PIKI VOLYNĚ
Antonín Hodek
ČESNEKOVÝ SAD
- 21.00 **Rozborový seminář**
Malý sál Národního domu

